

Ese de două ori în săptămâna: Joi și Duminică;
candu va preinde importanță materialul,
va fi de trei săi de patru ori în săptămâna.

Prețul de prenumerare
pentru Austria:

pe anu intregu	8 fl. v. a.
„dumetate de anu	4 „ „
„patraru	2 „ „
pentru România și strainatele:	
„anu intregu	12 fl.
„dumetate de anu	6 „

Pesta în 13/25 ian. 1871.

Conferinția de Londra totu nu s'a potutu intruni formalmente, fiind că Favre — nu poate parasi Parisul.

Dlu Bismarck, într'o nota din 16 ian. denegă din partea sa lui Favre autorisarea de libera esire, din Paris, pentru cunventul ca se nu splice atare autorisare de recunoștere din partea sa a guvernului de astăzi în Francia.

Acăsta absurdă și barbară măsura a dlu Bismarck o condamnă tota lumea cultă, pana si diaristică prusofila din Viena. În aceea o depesă privată de astă deminată din Berlinu ni spune, că Favre totu ar fi esit din Parisu si s'ar afă pre cale spre Londra. Vom vedé. —

În cameră Bavariei abia cu mare anevoie, după frementari de trei septembri succese guvernului a intruni majoritatea receruta pentru tractatele de Versailles, adecă pentru nouă formare a Germaniei. Astfelii si Bavaria primă rolă de vasala, ce i s'a croiu prin stepani, ca de renumerare pentru marile sacrificie ce a adus în cumplitul resbelu! —

In casă representativa a dietei ungurești si paralelu în delegațiunea ungurășca luptele pentru bugetu devenira forte aprige. În ambele corporatiuni ale altă-ieri, luni, au avut locu lovurile principali; firesce — fora rezultat! Majoritatea este legată de guvern, si guvernul de sistem cu legăture multu mai poterice, de cătu ca acele se pote fi rupte si nimicite cu arguminte morali si spirituali. Aci se receru alte forte pentru a reusă; poporul la alegeri se-si deschide bine ochii; de altminterea guvernul si cu partită sa va merge obluinante pre calea, sa pre calea ruinarei tiezelor si a poporului, nepasati de veiarile si indignatiunea democratilor!

La luptă de alalta-ieri partecipara în cameră Ungariei si deputații romani Borlea si Aless. Mocioni; celu d'antaiu pentru a mai insiră odata în audiul lumei grelele pecate ce comite pre tota d'a Ministeriulu ung. contra poporului in generalu si contra naționalitatilor nemagiare desclinitu, si a spune acestui Ministeriu, că — facia de astfelii de portare si politica a sa, unu omu adeveratu alu poporului ca Borlea, unu omu cu sentiri de dreptate, nu-i poate vota nici unu bugetu; ér dlu Alessandru Mocioni respins cu demnitate unele atacuri machiavelistice, ce dlu Col. Tisza, după miserabilă sa datina, indreptă contra lui Borlea. În nrulu celu mai de aproape vom publica pre langa reportoului de la dieta despre acea memorabila siedintia, si discursurile amentite. —

In delegațiunea magiara totu in aceea dia, la bugetulu Ministeriului comunu de esterne, se luă in critica politică a dlu Beust, si acăsta critica se continua si ieri. Pulsy, Zsedényi, Beszeregy si Éder faceau mai vertosu pre eroii atacatori; a nume: Zsedényi si Beszeregy analisara si condemnara ageru tienut'a cancelariului imperiale; — apropiarea de Prussia, intovarasirea cu Bismarck, afă (in argumentu) destula apretiuri; dar — votul finale totu fă: sustinerea guvernului si sistemei, cu totu cu Beust si Bismarck. Insusi guvernamentalul „P. Lloyd“ constata, că déca cei din delegațiunea nemțișca se arata mai de oare in delegațiunea loru prusofili si parte sti, apoi ungurii de cesta lalta — si mai bismarkisti!

ALBINA

Prenumeratiuni se fac la toti dd. corespondinti nostri, si de-adreptu la Redactione Stationară Nr. 1, unde sunt a se adresa si corespondintele, ce privesc Redactiunea, administratiunea sau speditoru; cate vor fi nefrancate, nu se vor primi: éra cele anonime nu se vor publica.

Pentru anunț si alte comunicatii de interesu privat — se respunde cate 7 cr. de linia; repetările se fac cu pretiu scadutu. Prețul imprimarii cate 80 cr. pentru una data se antecipa.

Din resbelul franco-nemtiescu.

(L.) Spatiul angustu ce este menit acelui rubrice in nrulu presint alu foie nōstre, ne constringe a resumă numai pre scurtu evenimentele ce se petrecu pre pamentul nefricitei Francie. Dar necasurile si nefericirile se si potu descrie prin putene cuvinte, apoi totu necasuri si desastre vedem pretotindeniā, spre media-nópte ca si spre media-di, in resaritu ca in apusul si in inim'a Franciei la Paris. Este chiar ca cum par'că Ddieu in ceriu si-ar resbuna a supr'a națiunei francese pentru că n'a remas si fidela principaloru si ideilor ei din gloriós'a revoluție, prin cari de multu Europa era curatita de — tirani, de vermi ce rodii la radacină omenimei.

In media-nópte, in 20 ian. érasi s'a in templatu o luptă mare care după multa versare de sange s'a finit cu resultatul nefavorabilu pentru — Francia. Faidherbe si reorganisase pre cătu s'a potutu armata sa, dar nemtii mai capetara ajutoriu si asia densul după multe si grele perdi si a trebuitu se se retraga, era nemtii reocupara orasul St. Quentin. Precum se vorbesce, armat'a francesa ar si cu totul destramat, incă numai unele triste remasitie au mai potutu duce cu sine Faidherbe in orasul Douai, unde s'a retrasu. Din astă parte dura Parisul nici că mai poate cugetă la vi'unu ajutoriu.

In resaritu, Bourbaki, după cum a retinut, intimpinându resistinta mare, se retrage; densul nu este acelu ginerariu genialu, carele se pote mantuif Francia. Daca operatiunile lui n'au succesu pan' acumă, de aci inainte abia mai poate fi vorba de o răsire fericita a planului seu mare. Este inşa de observat cumca retragerea lui Bourbaki a fostu planuita pentru scutirea lui Garibaldi contra lui Manteuffel, care cu poteri intreite amenintia armate garibaldane. — Parisul dura nici din resaritu nu poate se astepta vr'unu ajutoriu, celu putinu nu curendu.

In media-di, in pregiurulu Loarei pana susu la Normandia, armat'a lui Chancy după multele lupte abia se va fi reculesu ca se mai poate relua ofensiv'a, presupunendu că se va adeveri cumca a capetatu unu ajutoriu de 50,000 de omeni. Din partile sudului deci inca nu se poate mangai Parisul cu sperantie de vr'unu ajutoriu, ajutoriu rapede si eficace, precum de 4 luni de dile totu astăptă.

Astfelii fiindu, Parisul e avisat la poterea sa propria. De aceea a si inceputu a incercă dese erumperi, pana la erumperea din 19 si 20 ian. executata de 100,000 de armati. Erumperea acăsta, despre care lipsescu inca datele positive, asi si vede, că a causat multe perderi nemtilor, totusi liniele acestora nu le a potutu strabate si asi inca n'a avut succesul dorit, adecă spargerea cercului de feru ce incunjura Parisul.

Unicul Garibaldi cu fiili sei si cu putinii sei luptatori face bravure in loviri cu prussii. In urmarea nereesirei expedițiunii lui Bourbaki, densul afandu-se cu ostirea sa in Dijon, in 21 ian. a fostu atacatu de nemti cu poteri preponderante si cu o artilaria formidabila, si putinu lipsi si a se fie incunjuratu de armatele nemtieci; dar desii betranu si frantu cum este, presint'a spiritului nu l'a paresit, si conducandu bine pe bravii sei luptatori, in o luptă de 12 ore batu pre nemti, ii respinse, de nu li remanea scapare de cătu in retragere rapede. In acăsta luptă fiili betranului facura mari bravure; Riciotti era incunjuratu si strimtoratu de nemti dar elu cu ai sei resbti prin sirurile inamicului, continuandu luptele sangerose si in dia urmatòria cu victoria si cu enorme perderi pentu nemti.

Atâtă este ce potemu aminti mangitoriu, dar acăsta abia poate fi deciditoriu pentru sòrtea Franciei! Deciditorie aveau se fie luptele armatelor de sub Chancy, Faidherbe si Bourbaki, cari — precum aratremu, n'a

mesitu, si asia situat' unea Francie este — desi nu cu totulu desperata, pentru momentu insa cătu se pote de trista.

Diet'a Ungariei.

Siedint'a casei representant. din 17 ian. 1871.

(Acăsta siedintă in nrulu precedente din intemplare o recunoscem cu vedere; dar nu numai pentru completarea reporturilor, ci chiar pentru cuprinsul ei este de importanta, deci i dămu aci locul ce reclama.)

Președintele Somssich deschide siedintă la 10 ore. Dupa autenticarea protocolului, casă trece la ordinea dilei, carea este continua desbatere specială a supr'a proiectului de lege pentru recrutare pre 1871.

E. Horn ie cuventul si arăta că erogă-

tele Ungariei pentru poterea armata inghitu 30% din venitul statului, ce nu mai este nici in unu altu statu europen, esceptu pre Russi'a. Acăsta, considerandu starea trista a săbilelor si a altoru institutie de cultura, este o faptă trista, ce dovedește că interesele proprii si adverate ale poporului se sacrifică altorui scopuri, cu totulu straine. Evinemintele din Francia, dice Horn, dau cea mai buna dovăda cumca poterea si tarl'a unui statu nu consiste in armat'a regularia, macar cătă se sacrifice tiț'a pentru aceea. Daca aretarile regimului sunt corecte, Ungaria are se tieni numai 100,000 de soldati regulari, pentru cari tiț'a ar se respondă 53 de milioane, pre candu pentru 100,000 de honvedi ajungu 5 milioane. Cum poto regimulu se justifice acăsta din punctu de vedere economicu? Din aceste motive, densu votădia contra incuviintarii trupelor pentru armat'a comuna, si vré, ca sumele preliminate se se folosescă pre semnă armatei de militie (de honvédii.)

Ministrul I. Andrassy face unele obser-vari contra antevorboritorilor. Dinsulu intra afundu pre calea desvoltarii dualismului; arăta că Ungaria amesuratul legii din 1868 are armata comuna cu Austria si că deci de o armata separata ungurășca nici vorba nu poate se fi. Legea nu este iertat, a o interpretă altfel decătu cum s'a interpretat dintru inceputu pan' acumă. Este detorint'a regimului a staruî ca intre corona si intre dreptulu de statu numai legea se se considere de decidiotoria. Din acăsta causa se röga, se se primășca proiectul cum l'a presentat regimulu.

T. Vécsey vorbesce in sensulu majoritatii com. centr. Daca casă a tienut de importantia numirea drumurilor de lussu din Pesta, cu cătu mai momentuosu trebue se fie acestu titlu?

Br. L. Simonyi si E. Ivánka vorbesce totu in acestu sensu, asi si J. Döny si G. Váradyi.

Col. Ghiczy arăta că afirmarea lui Andrassy, cumca impartiendu armat'a monarchiei in două parti, in cea austriaca si cea ungurășca, aceste două armate s'ar privi un'a pre alt'a de contraria, — este nefundata, căci armat'a nemtisca ce luptă astădi contra Franciei, consiste din soldati mai multoru tieri cu diferite institutiuni, si acăta armata totusi a fostu condușa de unu scopu, pentru care luptă si móre. Impata guvernului cumca de ani promite casei multe bunuri si fruinășe, si candu e ca se-si impleșca promisiunile, vine se dovedeșca cumca elu astfelii nu a disu.

Fr. Dédik aduce aminte de luptele din 1848, candu regimentele ungurășci luptau eroice, si nu se poate negă cumca in acele regimente se aflau si soldati de alte naționalități; tomai asi nu se poate negă vitej'a ungurilor in regimentele austriace, si prin urmare nu se poate negă nici naționalitatea loru. Cătu pentru legea din 1868, aceea nu vorbesce nici de armate ungurășci, nici de astfelu de trupe, ci de completarea regimentelor ungurășci. Pote că va veni timpul candu separarea armatei ungurășci va fi o necesitate, multu sange va costă totusi pana acăsta ideia individuală se va realiza.

Elu se tiene de tratatele din 1867; căci acestea sunt unicul midiloci prin care se dă statului ungurășcu o protpa firma. (Pentru impilarea naționalitatilor! Report.)

L. Tisza vorbesce pentru votul maiori-tatii comisiunei. Ne mai fiindu altu vorboritoru insemnatu, desbaterea se incheia.

Președintele observa cumca din amendamente partile casei s'au facut propuneră pentru votare normală si amenarea votari pre manedi, ce se primește. Finea siedintă la 2 1/2 ore. —

Siedint'a casei representantilor din 21 ian.

Dupa ceteirea si autenticarea protocolului, președintele Somssich arăta că trece la terminu de 30 de dile după alegerea ablegatului J. Nagy, acesta se verifica definitiv.

E. Horn exprima indignație publicului ungurășcu pentru unu pasu a reportului directiunalu, ce s'a asternutu adunarii generali a bancii austriace naționali, si după ce face o introducere bine motivată, indreptă următoarea interbeluine catra ministrul de finantie:

1. Afirmațiunea adunarii generali a bancii naționali austriace din 18 ian. — cumca regimulu ungurășcu in 1867 s'ar fi deobligat a sustine in Ungaria privilegiul de bancă, pana nu se va face o nouă lege, este ea intermeiată?

2. Este adverat, că banc'a națională din Viena, desii in faptă se folosesc de avantajile monopolului din Ungaria, totusi a denegat ucrarea dotatiunei filialelor sale din Ungaria, a denegat primirea depositaria obligatiunilor imprumutului ungurășcu de loteria si că scopul acestei denegari, după cum dice reportul directiunalu, este a sălii Ungaria spre recunoștere legală a monopolului acelei bance de Viena?

3. Este adverat, că ministrul de finante cedendu acestei pressiuni, a promis că inca in cursul sessiunii de iernă va rezolvă cetiunea de bancă prin camera?

4. In fine ce cugetă regimulu a face facia de dispusestiunile inamicice cu cari amenintia reportul directiunalu in casulu, daca — ce e forte probabili — cameră ungurășca in bătul acestui somatiuni vienesă, nu va desbată afaerea bancei in decursul acestui sesiune de iernă și nu o va deslegă in favorul bancei naționali de Viena?

Interbeluine se va comunică ministrului de finante.

Notariul casei magnatilor I. Nyary aduce nuntiul despre primirea neschimbă a proiectului de lege pentru recrutare, care se va asternă coronei pentru sanctiunare.

C. P. Szatmáry cu privire la securitatea publică si la positiunea soldatilor in statu, interbeluia pe ministru pentru aperarea tierii, daca are de cugetu a dispune ca de aci nainte se se oprășea portarea de arme afora de serviciu atâtă trupelor de linia, precum si honvedilor?

Se va comunică ministrului concernintă.

D. Irányi: Dupa ce este cu scopu, a face a priori cunoscute proiectele de resolutiune ce au se se asternă la posturile singurăce ale bugetului, pentru ca representantii se-si poate face combinatiile loru, dinsulu asternă inca acum unu proiect de resolutiune, conformu caruia ocuparea posturilor subalterne de functiunari se se facă pre calea concursului publicu. — Proiectul se va tipari, împărți si desbată la timpul seu. —

Referintele comisiunei centrale P. Károlyi ceterasă reportul acesteia despre proiectele de lege ale ministeriului pentru aperarea tierii. T. Györffy prezenta in acăsta cestiune unu votu separatu a mai multor sectiuni.

Reportul si votul separatu se vor tipari si împărți. Casă trece apoi la ordinea dilei, carea este desbaterea generală a bugetului despre 1871.

Se ceterasă reportul generalul alu comis-

siunei finanziari. Referintele prin unu discursu mai lungu recomenda primirea reportului.

E. Simonyi celu d'antaiu ié cuventul in contra. Inca ieri a fostu se se incépa desbaterea bugetului, dice densulu, dar s'a amenat pre astadi, pentru că d'a de ieri din nefericire a fostu vinor, si multi vor fi fostu superstitionis, a se teme de influenti'a rea a acestei dilo. Astadi e sambata, astadi potemu dara incepe desbaterea linisitici. (Ilaritate.)

Vorbitoriu mai nainte de tóte imputa regimului că de ce a presentat bugetul asiá de tardu. C. Tisza, chiar si Fr. Deák au facut la timpul seu proiecte de resolutiune, spre scopul d'a deobligá pre regim cu se prezente bugetul cătu mai timpuriu. E unu anu de candu s'au asternutu acele proiecte si elz totusi nu s'au desbatutu. Dar abstragendu de la acésta, regimul a facutu inca in decursulu anului trecutu numeróse sminte, pre cari oratorulu intr'unu lungu siru le amintesci si de dupa cari dice că nu pote primi bugetul nici de base pentru desbaterea speciala; Elu recomenda spre primire urmatoriul proiectu de resolutiune.

Considerandu, că si acelle drepturi ce ni le dă art. de lege 12 din 1867, necontentu se restringu si reduc;

considerandu, că pre langa starea juridica dejositória a tierii, pre terenul afacerilor interne nu este posibilu nici unu progresus nici o reforma;

considerandu, că si in privint'a financiară mergemu totu napoisiu, venitele si erogatele nu se aducu in echilibru, dările devinu totu mai apesatörice, cas'a se decida:

Dupa ce tier'a afila de incompatibilu cu interesulu seu, a lasá si mai departe administrarea averii statului si a afacerilor de statu in manile regimului de facia, — cas'a nu primește bugetul presentat de regim. (Aplause din stang'a extrema.)

De altintre motivele produse in acestu proiectu de resolutiune nu sunt singure cari ilu indémna pre dlu Simonyi a respinge bugetul. Acest'a in momentu nici că e completu inca, caci spesele afacerilor comune nu sunt suscute in elu. Séu că sistem'a domitorie e vin'a că preliminariul comunu nu s'a facutu destulu de timpuriu, séu că este consecinț'a unei erori a regimului, — in amendoue casuri se vede vorbitoriu necesitat a detrage regimului midilócole de esistint'a mai departe. Arunca apoi o privire a supr'a starii afacerilor noastre. Armat'a se afia astadi, in butulu miliónelor ce se intrebuintiedea pentru ea, in o stare mai rea decat in 1866, si daca am fi simili la unu resbelu, acésta ar fi cea mai mare nefericire pentru noi.

Attitudinea nostra facia de strainatate este fora sistema si fora planu; desaproba, citandu multe locuri din carteas rosia, politica esterna a monachiei, a nume facia de conflictulu franco-nemitescu, elu in portarea ministrului presedinte crede a vedé tendint'a d'a detrage camerei dreptulu de discussiune in afacerile externe; caci candu vorbitoriu a interpelatu pre contele Andrassy in caus'a cestiu Pontului, i-sa respunsu cumica regimulu in starea momentana a afacerii nu pote dice nemicu, desi carteas rosia era pre atunci dejá tiparita, si in aceea se cuprindeau desluciri despre cestiu Pontului.

Politica interna a regimului inca o subtrage unei critice aspre. In anulu trecutu ministeriulu a comisau mai multe fapte anticonstituionali; asia a contrasau mai multe imprumuturi, for'a a intrebá camer'a, si a recercatul numai incuiintarea regelui. Acésta este o cala pericolosa, care ne va duce intr'unu teribilu abisu. (Aprobare vivace in stang'a.) Tota tendint'a regimului este, de a-si ascurá positionea sa propria la potere in locu d'a promová binele tierii. Astfelii este că a luat ministeriulu o dreptiune reactiunaria, d. e. prin introducerea voturilor virile.

Regimulu pretotindeniá a introdustu denumirea amplioatiulu; elu denumesce si jidui si ii intrebuintiedea ca medilocu de cortesii la alegeri. Numerulu baietilor protegati, cari fora ocupatiune implu cancelariele ministeriale, este legiune. In dilele frumose abia poti ambala pe strad'a Vatiului, statu e acésta de plina de amplioati din ministeriulu de investimentu si justitia; vorbitoriu se mira că capitanulu urbarial in fie-care locu e alt'a si alt'a, alt'a trebuie se fia necesariamente si modalitatea inceorasiului nu s'a plansu in acésta privintia. (Ilaritate generala.) Din reformele promise, regimulu n'a introdustu nici un'a macar; reform'a de contributiune, statu de urginte, se amena-

pana se va efectu regularea catastrului, ce si dieci ani pote se duredie. Reg'i a formidabilu scumpa, administratiunea mai rea decatú ori cedea. In locu d'a redacta scoli, se va aduna o turma de inspectori scolarii cu salaria grase; in locu d'a constru drumuri, se introduc oficia de ingenieri. Pre di ce merge se redia noue oficia, pentru ca ministrii se provéda pe protegatiuni sei cu salaria.

Schimbarea portofoliilor, intre ministri si a oficialoru ministeriali cardinal, vorbitoriu o afia curioasa, unic'a in felulu seu. Asia d. e. ministrul de facia alu finantelor a fostu unu deputat fórt activu, a devenit secretariu de statu in ministeriu pentru aperarea tierii, si a trebuitu multu timpu pana a ajusutu a-si pripece lucrul. Candu a inceputu densulu a pripece ceva, i s'a datu portofoliu finantelor; n'a priceputu nemicu despre acésta, a inceputu deci a studia de la A B C. (Ilaritate.)

Ministrul d'acum alu comunicatiunilor a fostu unu bunu ministru de comerciu, totusi a trebuitu se studidea elementele institutiunilor cailor ferate ca se se faca ministrul de comunicatiune. De secretariu de statu alu seu s'a denumit J. Szapáry, care n'are alte merite decatú că ca comisariu guvernialu in cettulu Heves a facutu confusioni si ca functiunari in ministeriulu de interne totu aceea. Totusi pentru ca ministrul se aiba unu colegu la studia, i s'a alaturatul acestu secretariu de statu. Asia s'a intemplatu si cu ministrul de comerciu d'acum, carele mai nainte era secretariu de statu in ministeriulu internalor. (Ilaritate generala.) In acestu modu nu se pote guverna o tiéra.

Acésta procedura i se pare vorbitoriu cea portarea acelu omu, carele a zidit u casa din cuadre, candu a inceputu a locui in ea insa a vediutu că sunt multe gauri rotunde si in patru colturi, prin cari sufla ventulu. Pentru a astupá gaurile, a ciopliti lemne rotunde si in patru colturi, a vériu insa in gaurile rotunde lemne in patru colturi si viceversa, astfelu că ventulu a suflatu si mai departe. Tocmai asia de nimeritu se punu la noi ministrii in posturile loru. (Ilaritate.) Vorbitoriu incheia cu recomandarea spre primire a proiectului seu de resolutiune.

C. Szell, referintele comisiunei financiară asiá si Kerkápolyi ministrul financielor, se nisuescu a combate pre Simonyi si recomenda reportulu comisiunei financiarie.

B. Márásy: Sunt dous feluri de bugete, bugetulu organicu si celu risipitoriu. Regimulu de facia urmaresc pre acest'a, a continuat administratiunea imperialistica; biocrat'a e mai grósa decatú ori candu, incatú avemu 19,700 de amplioati. Cea mai mare erore este marimea dărilaru neproportiunate cu venitulu. Aduce datele necesarie pentru a demonstra sarcina apesatörice a dărilaru indirecte. Administratiunea dominilor de statu, administratiunea tabacului precum si a tuturor venitelor de statu este fórt neglesa. Nu pote dă regimului votu de 'ncredere nici pote vota bugetulu si deci se slatura proiectului de resolutiune a lui E. Simonyi.

Finea siedintiei la 2 ore d. m.

REFLESSIUNILE

reuniunei advocatilor din Clusiu, in privint'a proiectului de lege, ce ministeriulu reg. ung. de justitia l'a asternutu dietei pentru regularea relatiunilor de posessiuni urbariali, si de celea ce-su de natura asemene urbarialeloru.

(Incheierea.)

Pamentul Transilvaniei forma trei teritorie proprie, avendu desclinate origini istorice: pamantul comitatelor unguresci, pamantul secuiescu si fondulu regescu, ale caror'a poporatiuni se desclinește de totu prin drepturi, legi, administratiune interna si prin institutiuni cestatienești, adese si prin datine si moravuri. Acésta e astu-feliu de fapta, incatú trebuie s'o scia din capulu locului si s'o primésca de atare veri cine, carele voiesce se vorbesc la regularea relatiunilor din acésta mica parte de tiéra. Urmarile acesteia se vedu la fie-care pasu, si in vieti'a publica si privata a respectivelor popóra se observa aparitiunile cele mai batatòrie la ochi, une ori anomalii; deci este natural că si originea si introducerea relatiunilor urbariali in fie-care locu e alt'a si alt'a, alt'a trebuie se fia necesariamente si modalitatea inceorasiului nu s'a plansu in acésta privintia. (Ilaritate generala.) Din reformele promise, regimulu n'a introdustu nici un'a macar; reform'a de contributiune, statu de urginte, se amena-

din poporele de o potiva libere de veri ce nationalitate in regatulu ungurescu, carele n'a plecatu in batalia la strigarea că natunea e in pericoli, spatele în dñe, seu a fostu aruncat in servitute; alu Matelea: In 1514, cea mai mare parte a poporului agricolu cu posesiuni mici, s'a rescolat in contr'a domnilor, dar a fostu devinsu, elu si urmatorii lui fusera prin lege osenditi la starea iobagiei perpetue. Asia s'a nascutu clas'a nobilioru si a servitorilor seu a iobagiloru. Acestei nefericiti, osenditi inca remasera pre pamantul loru, seu deca au fostu alungati, retornara mai tardi. Cea mai mare parte a iobaginei din Transilvania o compunu urmatorii acestor'a: eliberarea loru e naturala, simpla si usiéra. Ceia, ai caror'a stramosi desmoscenira acésta parte a poporului nostru, toam'a densii ca descendantii au eliberat'o. Aci n'au fostu diferintie mari.

Poporul secuescu, ca rasa huno-scita, dintru inceputu era asiderea de o potiva liberu si posessiunatu, pamantul si-lu posiede din epoca de dupa domirea hunilor, lu posiede nu prin donatiune regesca, ci cu dreptulu armelor, in posesiuni si in oficie s'au impartit dupa famili si ramuri, n'au cunoscute contributiune, decima, nona, indetorie la sarcinile publice i era se faca servituu cu arm'a si preste acésta in anumite casuri se dee unu numru anumitul de boi; pre posessiunile lui nu era dreptu regescu, nici dreptul coronei de moscenire in casu candu s'a stinsu semint'a, ci in acestu casu posessiunea trecea la consangenii, era nefindu de acestia, trecea la vecini. Acésta stare a posessiunii si a dreptului privat si a pastrat'o de la Atila pana la Ioanu Sigismundu. Conform facultei si poterii in servitiul cu arm'a, anca pre timpulu lui Sigismundu si a regelui Mateiu, era intre densii clas'a de primor, primipilus si pizidarius, ceea ce exprime detorint'a de a milita si a nume pentru celu d'antaiu cu mai multi cai si feciori armati, alu duoile cu unu calu, alu treile pedestri, dar acésta n'a schimbatu intru nemita egalitatea libertatei loru cu privire la persoane si la posiederi. In 1562 mare parte a secuiloru, mai vertosu dintre cei cu posessiuni mici, s'a rescolat in contr'a principelui, dar au fostu devinsi, sórtea li-a fostu că in virtutea legii se despoiara de posessiunile loru si fusera siliti la starea de iobagi, din carea cu timpulu unu scapara seu prin lege seu prin privilegiul dobânditul de la unu principe seu altul; dar nici odata numai scapă clasei intréga, degradata la starea de servitoriu, ci anca i s'a maritul numerulu neincetatu prin vinderea mosieci, prin retragerea de la detorint'a de a milita, prin rescumperarea din captivitatea turcesca, prin deobleagare voluntare in tempu de sfomete; dupa acésta s'a verit si acolo dreptulu regescu, in casuri de lesa maestate judii incepura se aduca pedepse capitali si de perderea averilor, principii nationali imitandu pre regi, scriau liter nobilitari donationale si armale anca si pentru posessiunile stravechie secuesci. Asia s'a escatuit inceputu la de la Forum Pro' actionale in caus'a decimeloru mai mici dataata din 15 decembrie si confirmata anca si de curte. „Cu neplacere am intielesu — dice regin'a in cea d'antaiu — cumea natuinea sa-sésc formula dreptu de proprietate perpetua la pamantul nostru ce-lu locuesce dene'a. Fata de acestu atentat suetu, tu credintóse guverne alu nostru in Transilvania, in nule nostre se-i esprimi desaprobarea nostra.“ — „Prin acea donatiune privilegiala — dice numit'a judecata oficiala — ce regale Andreiu II. a dat o ospetilor teutoni in privint'a acelui pamant, dreptulu de proprietate a supr'a lui n'a trecutu defelui la natuinea saséscă, prin urmare se statoresce prin acésta judecata cumca nu pote luá declina, dôudieciima si cincideciima de la locitorii romani de acolo seu de la locitorii de alta naționalitate.“ De o parte sarcine egali si libertate deopotrivă pre acestu pamant de natura cetatiénescă, apoi de alt'a desvoltarea relatiunei feudali pe cale ordinara permisa de lege seu de pracs'a legala, — intr'adeveru acestea nu incapau la olalta nici in fapta nici in conceptu; „absurditas in re simul et conceptu.“

Regele Ladislau alu V. anesch la teritoriu acestui pamant cetatile Talmaciu si Lotor, precum si castelulu Turnu-Rosiu de la fruntar'a tierii, dimpreuna cu cele 9 comunitati si diumetate ce s'a tienut de densele, rupte fiindu din comitatulu Albei, pe cari le-a datu celor VII judi sub conditiunea, ca cetațea Talmaciului s'o derime, cele lathe dous se le intaréscă, fruntarile tierii se le pazescă, si malulu riului Oltu se lu intaréscă astu-feliu, cătă inimicul se nu pote strabate pre acolo; in fine, se le posieda cu acelu dreptu si in acelu modu, casti pre cele lathe posessiuni si sate, orasie si cetati din cele sipte scaune sasesci, si locitorii acestor comunitati si cetati se posieda si se se bucur de acelasi drepturi, privilegii si favoruri, de cari s'a bucurat inceputu si pana acum locitorii celor lathe sate si orasie din fundulu regescu.

Poporul din Talmaci si din cele lathe, si-a implinitu detorint'a ce li-a impusul diplom'a de anesiune, servindu ca ostasi in cete si la fruntarfi — „Castrensis miles, turdiu plaezi, — in conscrierea reg'ori din 1722 se pominesce care satu si o inde granitie si unde e detoriu si ca pazitori vestigatiune din 1726 ii sa in 1770, in cete si se atacuriloru cudi se apera cu imprimirea a fiscului, cei

acestu pamant, se veneze, se-si mane porici la ghinde scl. La aceste sarcine, precum luau parte locitorii cu toti, fora exceptiune, asia se impartau si in bunuri. Nici unul n'avea dreptu mai multu decatú altul. Era in libertatea loru a esserse industria, a negotiatori scutiti de vama si de tredieciuă, si din baile de sare a-si duce pentru sine de döua ori pre anu sare manunta. Judele si oficialulu supremu alu loru era unul si acel'a si individu, la man'a lui era sigilul natuinei. Insisi si alegeau pre oficialii loru. Numele pamantului loru: „Terra Regis,“ „fundus Regius,“ „Bonum Coronae,“ „Peculum Fisci,“ scl. s'a inceputu la Orescia si s'a finit la Barot intre seci; de elu s'a tie-nutu padurea blachiloru si a beseniloru; din acest'a nici nu potea nimene dintra nobili se céra ceva de donatiune, nici regele nu potea doná. Diplom'a de la Andreiu II. ce contine privilegiul originalu, dechiara de unitariu si egalu indrepatit uori ce popor ce locuesce pre acestu teritoriu, accentuandu cu resolutiune, cumca unu cetatiénu nu are si nu pote avé dreptu mai multu de cătu altul: „a Varus usque in Boralt unus sit populus et sub uno Judice censeatur.“

Prin acestea s'a descrisu egalitatea de dreptu nationala, politica si sociala a locitorilor de pre fundulu regescu, s'a descrisu organizmul curat u democraticu alu administratiunei loru, si totodata s'a spusu, cumca acolo nu este nobil si nenobilu, nu esiste relatiune de domnul de pamant si de iobagiu, dreptulu de proprietate a supr'a pamantului este alu fiscului seu alu coronei, poporul ce-lu locuesce ie numai folosulu. In dous randuri poporul sasescu a fostu admontiatu expresu, se nu-si atribuésca siesi dreptul de proprietate, fundulu regescu se nu-lu numésca pamant sasescu, adeca: in 1770, o ordinatiune guvernala, si totu in acel anu o judecata de la „Forum Pro' actionale“ in caus'a decimeloru mai mici dataata din 15 decembrie si confirmata anca si de curte. „Cu neplacere am intielesu — dice regin'a in cea d'antaiu — cumea natuinea sa-sésc formula dreptu de proprietate perpetua la pamantul nostru ce-lu locuesce dene'a. Fata de acestu atentat suetu, tu credintóse guverne alu nostru in Transilvania, in nule nostre se-i esprimi desaprobarea nostra.“ — „Prin acea donatiune privilegiala — dice numit'a judecata oficiala — ce regale Andreiu II. a dat o ospetilor teutoni in privint'a acelui pamant, dreptulu de proprietate a supr'a lui n'a trecutu defelui la natuinea saséscă, prin urmare se statoresce prin acésta judecata cumca nu pote luá declina, dôudieciima si cincideciima de la locitorii romani de acolo seu de la locitorii de alta naționalitate.“ De o parte sarcine egali si libertate deopotrivă pre acestu pamant de natura cetatiénescă, apoi de alt'a desvoltarea relatiunei feudali pe cale ordinara permisa de lege seu de pracs'a legala, — intr'adeveru acestea nu incapau la olalta nici in fapta nici in conceptu; „absurditas in re simul et conceptu.“

Regele Ladislau alu V. anesch la teritoriu acestui pamant cetatile Talmaci si Lotor, precum si castelulu Turnu-Rosiu de la fruntar'a tierii, dimpreuna cu cele 9 comunitati si diumetate ce s'a tienut de densele, rupte fiindu din comitatulu Albei, pe cari le-a datu celor VII judi sub conditiunea, ca cetațea Talmaciului s'o derime, cele lathe dous se le intaréscă, fruntarile tierii se le pazescă, si malulu riului Oltu se lu intaréscă astu-feliu, cătă inimicul se nu pote strabate pre acolo; in fine, se le posieda cu acelu dreptu si in acelu modu, casti pre cele lathe posessiuni si sate, orasie si cetati din cele sipte scaune sasesci, si locitorii acestor comunitati si cetati se posieda si se se bucur de acelasi drepturi, privilegii si favoruri, de cari s'a bucurat inceputu si pana acum locitorii celor lathe sate si orasie din fundulu regescu.

Poporul din Talmaci si din cele lathe, si-a implinitu detorint'a ce li-a impusul diplom'a de anesiune, servindu ca ostasi in cete si la fruntarfi — „Castrensis miles, turdiu plaezi, — in conscrierea reg'ori din 1722 se pominesce care satu si o inde granitie si unde e detoriu si ca pazitori vestigatiune din 1726 ii sa in 1770, in cete si se atacuriloru cudi se apera cu imprimirea a fiscului, cei

deobleagamentului pentru sustinerea cetatilor de la fruntarii. Si astu-feliu pre locuitorii acestor cetati, casf pre ostasi de cetati — „*Servientes Castri*,“ — i-a inlocuitu milit'a granitiera, infintiata la 1765. In aceste cetati, si in satele deoblegate la servitul in cetati, relatiune urbariala nu s'a potutu desvolt'a pana acum'a. Ostasiul de cetate, care totodata e nobil — *miles* — nu poate fi anca sluga si iobagi in un'a si aceea-si persona.

Originea acesteia este de mai tardi. S'a spusu mai susu cumca prim'a regulare urbariala a intemplatu in 1769 prin introducerea in viet'a a asiá-diselor „*Punte regulatòrie*.“ Cu unu anu nainte de introducere, inspectorii sasesci, intie altele pre locuitorii satelor ce se tienu de Talmaciu — in man'a protestului in serisu alu acestor'a — i-au indus in conscriptiunea incheiata, casf pre unii ce platescu biru de pamant, dar nu coronei, ci celor VII judi sasesci. Aci se incepe urbarialitatea locuitorilor din acesto sate, starea loru de iobagi. Existint'a acestei conscrierii unilaterali este secura, amenuntele si detaiurile ei sunt cunoscute, dar oficiolatetele sasesci nici odata n'au asternut'o la loculu mai naltu, ci in casuri obveniinti numai provocau la dens'a, casf la o regulare urbariala dejá esecutata.

Ce feliu de potere de dreptu are unu asemene operatu, cettoriul cunoscatoriu de lucru va poté lesne se judece din acésta.

Locuitorii simpli de prin satele tienetórie de numitele cetati, pare că n'au bagatu de séma urmarile de mare importantia ale acestei conscrieri si prin acésta deplin'a straformare a starii loru cetatiennesci, de altmire abia se poate ca se nu fia datu pondu si mai mare protestului loru.

Int'aceea, casulu acest'a sosindu la cunoscent'a comandei supreme militari: acésta a redicatu acusa, cumca cei VII judi sasesci nu implenescu conditiunile anumite in literele regesci de anessare de la regele Ladislau, fortatile nu le sustieni in stare buna, totusi de la locuitorii comunelor aduna biru de pamant in folosulu loru, si in fine cere ca comunele se se dee érasi fiscului regescu. Curtea a demandatu ca directorulu causalorii regesci se incépa procesu. In 1770 natiunea sasésca a fostu cîtata se arete — produca — dreptatea sa. Obiectulu procesului era acest'a: „*Natiunea sasésca, de dupa comunele anessate se platésca fiscului regescu birulu pamantului, doband'a camerei, =lucrum camerei, si fetiuri de contributiuni, pentru acel motivu legalu, caci diplom'a regelui Ladislau disponendu ca comunele anessate se fia egale cu locuitorii fundului regescu: folosele ce provin de la acestea, competiescua asisderia fiscului regescu.*“ Acestu procesu productionale s'a decisu in 1822, judecat'a adusa a confirmat'o si curtea. Acésta dice apriatu: „*Iucuvintiandu-se actoratulu fiscalului regescu: se statoresce prin judecata, cumca censulu**“ ce se vine de pre fundulu regescu, doband'a camerei si dicinél'a intru intlesulu legiloru competu fiscalului, si se hotaresce ca acésta judecata se se essecute.“

Ore mai poté incapé indoiéla cumca aci, teritoriale comunitatiilor ce se tienu de orasii lu Talmaciu, s'au judecatu de teritorie ale fundului regescu, si locuitorii de locuitori ai fundului regescu; carea judecata déca dobandiá esecutare, atunci anulu epocalu 1848 nu lu gasia pre scaunulu filialu alu Talmaciului in stare iobagesca.

In archivulu guvernului de Transilvania sunt date numeróse ce dovedescu din diferite timpuri si de la ocasiuni feliurite, cumca comunele scaunului filial de Talmaciu, nici la inceputul procesului productionale sub decurgea lui, nici dupa aceea nici odata nu si-ai recunoscutu iobagi'a loru prin nici unu feliu de lucru personalu cu palm'a, cu atât'a mai putiu prin roboata, deci n'au recunoscutu nici aceea, cumca cei VII judi sasesci ar fi potutu se esercere a sup'a loru pre langa potere jurisdicitionala, dreptu feudalu seu veri ce alta potere; non'a n'o cunoaseau nici de nume, decim'a se platiá exceptiunalimente unde si unde, — birulu * posessiune, tacsa, s'a introdusu numai in diu-

tesa ultima a secolului alu XVIII. dupa in tiz'ulu regescu a baronului Seeberg si

* Sub gubernatoriei baronului Brucken-

pastorilor, leu, se intielege pretiulu rescumperarii

nula Sibiului.

thal, l'au adusu in datina cu sil'a, din acea causa, caci poporulu nu voia defeliu se implinesca lucru cu palm'a; preste tacsa, ducea lemn, pestravi in curtea din Talmaciu si la oficialii din Sibiul, ajutau la sapatu si la fenu, dar oblegamentulu loru principalu era, c' dupa incetarea infaciisarii personale la aperarea fortatelor fie-care satu sustienea si platiá la fruntaria c'ate 1, 2, 3, 4 pazitorii armati, asiánumiti *plaiesi*, scl. — Dar anca si atunci candu le faceau acestea, ei pre sine se numiau cetatiensi posessiunati, ómeni liberi, intru intlesulu libertatilor loru capetate de la regele Ladislau, asa ii numescu si actele publice, ei nu erau legati de pamant, despuneau de spre posessiunile loru, le poteau d'á prin traditiune copiilor loru, le poteau vinde si schimbá, in numele loru incepeau procese, portau oficie, cu unu cuventu: *sintomele supreme de pre cari se se cunoscă iobagi'a nu se potura aplică la dens'i nici odata*; toc'm'a pentru acésta pana la 1848 neincetatu au cerutu intreb'antiarea libera a padurilor, campurilor si a apelor loru, au cerutu se nu fia insarcinati cu aratul, cositulu si cu platirea tacsei ce cu sil'a li s'a impusu ca biru de pamant, sub pretestu de tutelare; in aceste cereri ale loru staruiau intr'atât'a, in c'atu acésta cestiune dedea neincetatu de lucru organelor mai nalte ale guvernului, fora ca dietele ce se tineau forte a rare ori, seu guvernulu tierii, se fia vindecatu cau'a acestei tanguri.

Casi unu momentu decisivu pentru cestiunea de proprietate, de carea ni e vorba aci, cauta se mai amintim si acea, cumca in 1777 cei VII judi au cerutu concessiune se cladescă una podu (puute) cu vama preste riulu Lothor (Lotru,) ce trece pre langa cetatea de acel'a-si nume, dar fiindu oà acésta era in opusetiune cu privilegiulu de la regele Ladislau, de aceea a denegat'o atât'u guvernulu regescu, c'atu si curtea.

Si aceea merita atentiu ca, in 1765, candu s'au infintiati militiele de granitia, dintre comunele ce se tienu de cetatea Talmaciului, comun'a Racovitis a asiediatu spre scopul acest'a in oblegamentulu granitiarescu: natiunea sasésca a cerutu desdaunare de la fiscului regescu, ma si procesu a inceputu, dar pretotindenia a capetatu decisiune respingatoriu, din motivulu, c' pamantulu fiindu proprietatea coronei regesci unguresci si nu a natiunei sasesci, desdaunarea nu poate compete natiunei neimpropriatatile. Pentru satele ce apartineau la cetatile Talmaciu, Lotriora si Turnu-Rosiu, pre cari — precum se spuse mai nainte, regele Ladislau alu V. le-a anessatu la fundulu regescu, va se dica le-a fostu asiediatu in libertate egala cu a fundului, insa cei VII judi si-atribuira siesi cu sil'a potestate de domni de pamant si fecera poporulu de iobagi lorusi, fiscului regescu a inceputu procesu in 1776, in 1822 l'a dobantu, in 1825 l'a incuviintiatu si curtea, insa judecat'a — cine scie la a cui influintia, dar la tota intemplarea spre mare dauna a coronei regesci unguresci — anca in acel anu a fostu retrasa, pre candu directoratulu causalore regesci a intetitu edarea ei in 1838, 1842 si 1846; va se dica a intetit'o de trei ori, dar pururiá fora de rezultatu.

Se privim pusetiunea celoru siese sate din scaunulu filialu alu Saliscesi. Acestea totu sunt comune din fundulu regescu. In 1554 natiunea sasésca dechiarandu naintea regelui Ferdinandu, cumca cetatea Omlasiului cu Salisce si cu cele latte sate apartenatorie sunt anessate la fundulu regescu, regele a demandatu, ca locuitorii scaunului Salisce se nu se socotesca in sirulu iobagiloru; articululu de lege din 7 decembre 1556 demanda, ca cei din scaunulu Salisce se nu fia supusi la contributiuni deopotriv'a iobagiloru, intr'unu documentu din 1486 despre regularea hotaraloru, scaunulu Salisce a scrisu de apartenatoriu la cetatea Omlasiului pe fundulu regescu.

Edictulu alu 80. din Aprob. Const. de asisderia numesce scaunulu Salisce de pamant regescu = „*regius fundus*,“ articululu de lege I. din Sighisiora de la 5 juniu 1689, insira scaunulu Salisce si in privint'a contributiunei la municipiale sasesci.

Acestea demustra la evidintia, cumca scaunulu Salisce apartiene la fundulu regescu, si cumca locuitorii acelui scaunu au aceeasi egalitate cetatiennesca cu cei din fundulu regescu.

Si aici camer'a regescu a fostu lipsita de dreptulu ei de proprietate si a fostu pagubita

forte in decursulu secolului trecutu, candu cei VII judi introdusera potestatea de domnu de pamant, si pre locuitorii ii fecera lorusi iobagi. Pentru acésta fiscului regescu la 1771 a inceputu procesu naintea forului productional; negandu-se competitint'a tribunalului, in urma apelarii dobantite pre calea recursului, curtea in 1826 fece de exceptiunea in contr'a tribunalului se puse la meritulu procesului. Continuandu-se procesulu, la cestiunea producerii documintelor, in 1829 tribunalulu demanda se se produca documintele. Aci procesulu se opri, si de atunci n'a fostu foru productionale la care se se fia potutu continuu cu competitintia.

Cei VII judi sasesci, nesocotindu cursulu procesului, in 1774 pre calea guvernului din Transilvania, alu caruia presedinte era baronul Mihai Bruckenthal, cu potere armata constrinsera pre Saliscesi se primesca o conventiune urbariala; pentru acésta s'a facutu investigatiunc, in a careia urmare prin resolu'tiunea de curte din 1837, cei VII judi sasesci cu arendatorii si cu oficialii loru curteni au fostu judecati se platésca gafurile comise, era Salicenii, pentru ca se-si redobandescă libertatea loru stravechia, au fostu avisati la calea legii cu ajutoriulu directoratului causalorii regesci, care ajutoriu li s'a ordinat de Maiestate. Acestu procesu s'a si inceputu la tabul'a regescu in 1841, dar pana a nu se fini, sosi anulu 1848, carele si pre Saliscesi i-a gasit u asisderia in stare de iobagi. Desdaunarea urbariala, atât'u pentru comunele din scaunulu Talmaciului, c'atu si pentru celea din scaunulu Salisce, au primit'o cei VII judi sasesci.

Ce s'au disu despre comunele din scaunulu Sibiului, cari odinióra s'au tienutu de cetatile Talmaciu si Lotriora (Lothor,) aceea sta, cu modificatiuni neessentiali, si despre cetate Branului (Törcs,) carea e in possesiunea orasului Brasov, si despre satele ce se tienu de dens'a. Si acestea, comunitatea numitului orasii le-a posiesu secole intregi cu deoblegamentulu de a aperá graniti'a, de a sustine cetatile si altele asemenea, le-a posiesu cu paduri, campuri, ape, regale scl. Dupa infintiarea militiei de granitia in 1765 au incetatu oblegamentele numitului orasii, dar bunurile le folosesc si pana in d'a de astadi. Cetatiennii liberi din satele anessate la fundulu regescu, cu timpulu devinera si aci iobagi, desdaunarea urbariala pentru fundurile si possesiunile loru au primit'o numitulu orasii. Dupa infintiarea militiei de granitia, incetandu tota sarcina pentru aperarea granitiei: locuitorii loru trebuiau restituiti érasi in acea stare, in carea sunt ceia-lalti cetatiensi liberi din fundulu regescu, deci nu poteau fi siliti la servitie iobaglii, nu se poteau luá desdaunare urbariala si de decima, satele dupa dreptulu din fundulu regescu nu poteau fi restrinse in folosirea padurilor loru, a campurilor, apelor, plaiurilor.

Acestea sunt astu-feliu de anomalii, cari preste vatemarea dreptului ce se comite a supr'a cetatiensilor, totodata tragu dupa sine o scirbare mare a venitelor statului si ale coronei, ceea ce prin urmare trobuesce vindecatu. Ar trebui complanate mai antaiu platirile necompetinti ce s'au facutu din partea statului, apoi legalatiunea ar trebui se se ingrigescă despre aceea, ca locuitorii, constrinsi cu ne-dreptulu la starea de iobagi, se se restituésca in deplin'a loru libertate si in tota drepturile civili, pentru folosintele ce li s'au detrasu se fia desdaunati, se li se redee padurile, campurile, apele si plaiurile loru, si se fia curatiti de veri ce remasitie urbariala.

Acésta se poate ajunge numai prin asterarea unui proiectu nou de lege, astu-feliu, precum s'a intemplatu in cestiunea eriditatei secuiesci.

Patent'a din 24 iuniu 1854 nu se poate aplică la chiarificarea acestor relatiuni, pentru c' acésta reguleaza numai acele casuri, candu obiectulu de c'ata este intre fostulu domnu de pamant si fostulu iobagiu despre natur'a padurilor siuguratice, si terminulu e anulu 1819, peste care nu se poate merge inderetru.

Natur'a relatiunilor urbariali ce s'a desvoltau pre fundulu regescu, este o cestiune nu numai de dreptu privatu, ci in mare mersu o cestiune de statu si de dreptu publicu, carea contine nu numai cele mai sante interese alorui msi de locuitorii, ci totodata interesul de linisce alu statului si interesul principalu de avere alu coronei, despre ce legalatiunea cauta se despuna.

Comunele din scaunele filiale Salisce si Talmaciu cari se tienu de scaunulu Sibiului, prin deputatulu Ioane Puscaru au datu unu memorandu la camer'a representativa pentru regularea relatiunilor publice. La acestu memorandu a scrisu desluçiri advocatulu Vilhelm Bruckner din Sibiul. Camer'a representativa anca n'a otarit. Acum'a se apropia ocasiunea spre acésta.

Articolulu de lege XLIII din 1868, candu a regulat in detaliu uniunea intre Ungaria si Transilvania, in §. 16, impoterindu guvernulu ca se faca provisoriu despusetiunile de regulare: i-a impus de detorintia „ca — dupa ascultarea respectivilor, se astérrna dietei astu-feliu de proiectu de lege, carele se iee in consideratiune si se aduca in consonantia atatu drepturile ce se baséza pre legi si contracte, c'atu si egal'a indreptare a tuturor cetatiensilor patriei de pre teritoriu fundului regescu de veri ce nationalitate ar incurca caus'a. Reuniunei nostre i se pare că e problema grea — de o parte: „ascultarea respectivilor, legile si contractele si d'ora privilegiile spicate in feliurite moduri, — de alta parte: se se iee in consideratiunea necessaria si se se aduca in consonantia egal'a indreptare a tuturor cetatiensilor patriei de veri ce nationalitate.“ Dupa a nostra parere ne-pretenziva, ar trebui se se desparta ceea ce nu se tiene de olalta. Autonomia fundului regescu, organismulu seu municipal, impartirea libertati politice pre basea egalitathei de dreptu in tre toti cetatiensii patriei de pre teritoriu fundului regescu de veri ce nationalitate ar fi densii, — acésta e astu-feliu de cestiune de dreptu publicu, cu carea privilegiulu nu incape, nici nu sufere ca organizarea venitória se creeze statu nuou in statu.

Deci acésta cestiune de dreptu publicu ar trebui se se deslege separatu, pre basea principiilor cari in 1848 s'au prefacutu legi. Dar ar trebui se preméra otarirea relatiunilor de natur'a dreptului privatu, va se dica, cumca cetatiensii patriei ce locuesc pre fundulu regescu se se restituésca mai antaiu in possesiunea drepturilor ce li s'au luat, se se incete tota sarcina remasitilor urbariali si se se dechiară prin articlu de lege cumca: comunele din scaunulu Talmaciului, din alu Salisce si celea ale Branului, numai in privint'a municipiului au fostu si sunt sub jurisdictiunea fundului regescu, starea loru cetatiennesca, regularea relatiunilor loru de possesiune, nu se potu decide nici dupa regulile pentru regularea possesiunilor ce-su statorite in patent'a din 21 iuniu 1854, nici dupa ordinatiunile urbariali emise mai tardi, ci acele comune se pota posiede intregu teritoriu hotaraloru loru, padurile loru, apele loru, campurile loru, c'atu ceia lalti mai multi cetatiensi liberi de pre fundulu regescu, dimpreuna cu dreptulu loru de regale, asisderia ca cetatiensi liberi; se se dechiară că le vor posiede, si se se otarăsca restituirea loru intr'insle.

Ministeriulu se va ingrigi despre aceea, ca pre calea administrativa se se intemplet imparteaza si socotele reciproc in privint'a multilor revindicati si in privint'a folositoru ce cei VII judi si orasii Brasov le au lusat de la comune in decursulu timpului; acésta se se intemplet dupa ascultarea partilor si pre basea cercetarii detaiate a datelor referitoare la lucru, luandu-se in consideratiune dreptatea si ecitatea.

Pentru ajungerea acestui scopu, asta Reuniune 'si recunósc de o detorintia cetatiennesca sa, ca se astérrna naltului Ministeriu ungurescu de justitia urmatorele puncte pentru unu proiectu de lege:

Proiectu de lege pentru regularea relatiunilor urbariali de possesiune si a celor'a de asemene natura, cari sustara in fapta pre fundulu regescu pana in 1848.

§. 1. Fiindu că pre basea datelor istoricice, pre a legilor din partile transilvane si pre a judecatilor cu potere de dreptu, dupa natur'a fondului regescu nu se poate admite că acolo au fostu oblegaminte si relatiuni feudale *

naia de 1848; comunitatile din sedunile fizice (Talnac) si Salise, precum si comunile unele ce nu au tenu de estatii Branului (Törcs), prin care lega sunt deschisate de egale in drepturi omului, datori estatii nobile si patriei de pre deschisul regesec.

avizat cu 8. Se stergu tot de remasitile legaturelor urbariale cari au sustinut in fapta pre fundulu regescu pana in 1848; dreptu aceea comunitatilor cari au statu in asemenea relatiune urbariala catre cei VII judi, si catre orasul Brasovu, prin acesta li se dau erasi in deplina proprietate fundurile loru intravilane, campurile loru, rurile loru, padurile loru si intregi teritoriile hotarilor loru, era regalele mai mici se dau in posessiunea comunelor insesi, cu eschiderea drepturilor domniei de pamant.

§. 3. Patent'a urbariala din 21 iunie 1854, precum nici ordinatiunile ministeriale emise pre baza aceleia, nu se estindu a supr'a locuitorilor de pre fundulu regescu.

§. 4. Incatul cei VII judi sasesci si orasul Brasovului, prin introducerea potestatei de domnia de pamant in comunitatile administrate, ar fi infinitatul pre hotarale acestor'a paduri, pamanturi si ferestre alodiali, acestea de asideria se se dea erasi comunitatilor.

§. 5. Ministeriul de interne si celu de justitia sunt insarcinate a despune ca pre calea administrative se se intempele impartirea si sochtele reciproc in privint'a muntilor revindicati, in privint'a folosirei loru ce intr'aceea o desdaunase erariu regescu, precum si in privint'a foloseloru ce le-au luat cei VII judi si orasul Brasovu sub durata legaturii urbariale; acestea se se intempele cu ascultarea partilor si dupa o cercetare strabatatorie in datele ce se referescu la asta cause.

Datu in Clusiu, din adunanti'a generala ordinaria a Reuniunei advocatilor, ce s'a tienut la 3 decembrie 1870.

Alessiu Simon, Mihailu Kovári, presedinte. secretariu.

Sarcia, in Torontalu, 30 dec. v. 1870.

(Istori'a alegerei de invetiatori.) Prin unu procesu contra fostului invetiatoru pana in anul 1864 Trifon Budia precum si a fostului seu suplentu Lazaru Trailescu — fura amendoi suspendati, celu d'antaiu pentru totdeuna, era suplentul, luandu venerabilul Consistoriu in consideratiune tener'a lui estate, numai pentru acesta comuna pentru totdeuna.

Asia deschidiu-se concursu in anul sus amintit, dintre mai multi recurenti, fiind de fatia numai Terentie Popescu, ilu si alese comuna de invetiatoru. Densulu insa nu corespunde misiunei sale invetatoresci din cauza ca este unul dintre cei ce ceretea carcim'a pre desu, si de aceea poporulu setosu de luminarea si innaintarea pruncilor sei in cultura si moralitate, redică si contra acestui invetiatoru procesu, acusandu-lu ven. cons. ca senatul scolaru. Acesta abia in anul treicentu lun'a lui septembrie ilu lipsi din postulu invetatorescu, in drumandu pre comitetulu, respective sinodulu parochialu, a ocupă postulu devenitul vacantu prin altu invetiatoru.

S'a deschis concursu; prim'a data insa — fiind numai unu recurentu adeca fostul invetiatoru din a. 1864, pre carele sinodulu parochialu nu voia-lu aduce erasi indereptu — se deschise concursu de a 2. ora. Se si ivira 3 recurenti si adeca fostulu invet. susu amintit din 1864, Radu Vasiliu, preparandu abs. si Vincentiu Biberea preparandu abs. Sinodulu parochialu fiind condus de preotulu localu, nu primi in candidatiune pe nici unul, si adeca pre celu d'antaiu nu, pentru causele din 1864., pe alu doilea nu, pentru ca nu avea testimoniu de qualificatiune, pe alu treilea, scie Ddieu de ce, caci avea tot de forme prescrise.

Asia dara pe cine au alese? Fora se mai considere, ca cine e candidatul toti au strigat: noi avem pre Terentie, elu are 6 prunci si ne dorim se-lu lasam pe drumuri. Pote-i-a fi durutu si pe ei pe careva, dar pre preotulu de siguru l'a fi durutu, caci cei 6 prunci au si mama. Preotulu localu candu a facutu voditi'a inainte de craciunu, pre toti poporenii i-a rogatu ca se fia Terentie erasi invetiatoru, promisiu, ca nu va mai be. Urmarea a fostu ca la st. Nicolae prindea pesce de prin mociria.

Eta asia dara cum observa pretimea Stat. org.! Eta de ce striga invetiatorii emancipare! Se si-o insemane bine Domnii senatori

scolaru! Noi contam multu pe intelépt'a procedera a vener. Consistoriu, si cu deosebire a senatului scolaru. Avemu firma speranta, ca pentru inaintarea poporului nostru, sustinerea si intarirea moralitatei in fiii nostri, nu va intardi a face pasii necesari pentru de a avea si acesta comuna invetiatoru aptu si moralu, cu atatul mai tare cu catu de unu timpu indelungat numai pescari avemu, er nu adeverati invetiatori. Luati bine sem'a, caci o se aveti lipsa de existinta poporului, si n' o se posiedeti, dacă nu veti ingrigi de invetiatori demni!

Unu membru alu comitetului parochialu.

C. Ineu 1871.

Asi dori, ca prin corespondint'a presenta se atragu atentiu comisiunii consistoriului din Oradea-mare a supr'a unei fapte curata necrestinesci ce o comite o persoana din statulu preotescu, precum si a supr'a ocuparii unei parochie vacante.

Nu de multu reposa preotulu gr. or. Zen. Bulzanu, lasandu dupa sine vedova cu orfani mittei si forte putena avere. Reposatulu a fostu unu dintr cei mai apti preoti, care si-a datu multa silintia spre implinirea chiamarei sale, fiindu adeveratu parinte alu poporului.

Sortea bietiloru orfani, parintele protopopu o mai amarese, facendu o pretensiune de 15 cubule de bucate. Reposatulu preotu avea se ie de la poporeni 230 de vici. Directori'a orfanala a ordonatu a se realizat acesta pretensiune in favorea orfaniloru; numitul protopopu insa opresce pe tutori a vinde bucate, dicendu ca acele bucate i se cuvintu densului. Afara de acesta, veduv'a reposatului a incredintat protopopului 40 fl. v. a. spre acoperirea tuturor speselor de ingropatiune pe cari Domn'a Sa ii retiene ca plata a sa propria.

Unde e simtiul crestinescu? Preotu ore este asemenea omu?

Si daca Domnulu protopopu face pretensiuni atatul de mari si de stricte, intrebaturu-sa elu vre odata: daca-si implinește datorintele in aceasi mesura si cu aceasi acuratie?

Poporulu acestui tienutu este tare decadutu in privint'a morală. Causa principală a fostu ne'ngrijirea consistoriului de preoti apti si cu evlavia. Acum am avutu si unul bunu, si pe acesta protopopulu vre se-lu pedepsescu pana in momentu pentru meritile lui, lovindu urmasi acelui. Vai si amaru de morală!

Nu potu se nu rogu, tomai din interesu moralei, ca maritul consistoriu se aiba deosebita atentiu la ocuparea acestei parochie, capacitandu poporulu prin organele sale despre necesitatea de unu preotu destuptu si moralu, si acesta cu atatul mai curendu, incatul parintele protopopu nu se sfiese a exprimă in publicu numele acelorui persone, cu care are de cugetu a indopatatiunea, firesce, omeni totu de panura slabă, cari nu-si de feliu capaci de acesta misiune.

Adeveratu ca intrenuirea din partea consistoriului in Stat. Org. nu e prescrisa, insa candu face cineva spre binele comunitu mai multu decatul cere legea, acesta nu se poate opri de nimenea. — Daca consistoriulu nu va ingrigi curendu de ceea ce ceremu, protopopulu va face ce va vre provisoriu, acesta va prendre radecini — sciti bine cum e lumea — si erasi vom remanet ca vai de noi.

In privint'a orfaniloru, credu ca maritul consistoriu va da indrumarile necesarie parintelui protopopu, arandandu-se va se dica a fi adeveratu crestinu si parinte alu seriloru.

Cu alta ocazie vi voi comunică vastele sfasiatosie de inima ale poporului, provenite din abusuri si vatemari a supr'a lui.

J — B . . .

Din tractulu protopopescu alu Bisericei Albe 3 ian. 1871.

Astazi, candu si noi prin recascigarea vechei noastre metropolii si a autonomiei bisericesci, potem prinde mai liberi pe'na in mana pentru ca se aducem la publicitate si se lamurim ori ce greutate se'nu pedeca ce ni se pune; astazi candu prin sinodalitate avemu dreptu a reguli si administrati trebile noastre bisericesci, scolare si fundatiunale, ne tiemem chiar de deatorintia, a nu trece cu vederea nici celu mai

micu defectu ce-lu sufera biserica nostra, cu deosebire daca acela se poate indreptă.

Voi se descriu adeca necasulu ce-lu au preotii nostri si respective biserica cu oficiile postale.

Epistolele oficiose cu bani, cari se spedea de catra comunita' a bisericesci cat a protopresiteratele noastre seu de la acestea catra episcopia, nu se primesc „ex officio,” ci se tacseaza dupa tarifa tocmai ca si celea a privatilor. Există ore in privint'a acesta vre-o lege, si deca esista, pre ce se baséaza dens'a? De ce se se bucur de beneficiul libertatii de portu postalu numai oficiile civile si miliarie, era cele bisericesci nu, seu deca se bucura de elu si oficiile bisericesci, de ce tocmai ale noastre nu? De la parochii se spedea bani oficiozi, precum sunt banii conventiunii si a sidociiei episcopesci, banii fondului clericalu si prerandialu, colecte pentru infinitarea seu sustinerea institutelor filantropice, indurari de la credintosi pentru redicarea vre unei biserici in vre-o comuna seraca, si altele. Ca oficiile publice de ce se nu aibă totu acelu dreptu oficiile parochiale, protopresiterale si diecesane la postele ung. reg. ca si celealte diregatorii.

Deci binevoiesca Domnii deputati dietali a se intrepune catu mai curendu in acesta privintia la Ministeriul respectiv, dar si deputati nostri de la Congresu si sinodele eparchiale, cari ca factori principali sunt chiamati in lini'a prima a starui pentru redicarea acestei nedreptati, ca asi a biserica si natiunea se li detoreze recunoștința si multiamita. J. M.

Pentru nefericitii francesi.

Din comuna Rusova-noua, comit. Carasiului prin R. dou par. si ases. cons. Ioan Pavloviciu, ni s'a tramis o suma de 6 fl. 83 cr. v. a. la carea au contribuit:

J. Pauloviciu 1 fl. T. Ignea inv. si C. Andrescu jude com. cate 50 cr. J. Ognariu econ. 40 cr. P. Nicoliciu neg. Gl. Pascota, J. Ciocloa, Catarina Stoichescu, P. Lungu, J. Jeremia, Andr. Pausianu, J. Buzagiu, N. Ciocloa, D. Blaiciu, G. Pascota, G. Meila, toti econ. cate 20 cr. N. Simoviciu, Ign. Ognariu, G. Zaria, M. Ardeleanu, M. Nicorescu, P. Ardeleanu, N. Todoro, J. Cregu, Gr. Nicorescu, V. Loga, V. Zaria, C. Blaiciu, A. Stoicheseu, G. Todoro, Caldare, C. Zaria, N. Pascota, C. Meila, J. Jeremia, toti econ. cate 10 cr. Al. Zaria 8 cr. Ana Pausianu 5 cr. —

Din Munariu, comit. Temisiului, dlu negotiatori Cirlu Nicolescu si-a tramis 2 fl. — Asemenea din Crassova, cottulu Carasiu dlu negotiatori Mart. Duda ni-a tramis 2 fl. —

Din Valingu (Franzendorf) in Carasiu, prin staruint'a dlui docinte Joane Popescu, ni s'a tramis o suma de 12 fl. 22 cr. la carea au contribuit:

Il. Balanescu par. si J. Popescu inv. cate 1 fl. G. Baleanu, J. Balanescu si G. Ponoranu, cate 50 cr. Maria Popescu si Maria Baleanu, cate 40 cr. N. Baleanu, J. Sifia, N. Spatariu, D. Simicu, T. Erebenariu, F. Manescu, N. Manescu, D. Manescu, Aureliu Manescu, Jos. Balanescu, C. Baleanu, S. Ratezanu, Nic. Ratezanu si Ilinca Cusma cate 20 cr. Milca Popescu, Anast. Baleanu, Vas. Baleanu, Joana Popoviciu, J. Brebenariu, G. Panescu, G. Velceanu, C. Velceanu, N. Gianu, Vas. Munteanu, C. Munteanu, Marta Munteanu, P. Baleanu, Petru Munteanu, P. Nistoru, Flora Nistoru, N. Dinu, Maria Dinu, V. Giurma, Persida, Giurma, D. Giurma, J. Nistoru, V. Nistoru, V. Belzia, P. Panescu, N. Panescu, V. Panescu, Ruja Panescu, G. Panescu, Ruja Panescu, Flora Epurana, G. Brebenariu, Calina Brebenariu, Flora Panescu, C. Balica, D. Jorgovanu, Nic. Dodenciu, D. Dodenciu, Amalia Spatariu, Jos. Spatariu, Il. Baleanu, Maria Baleanu, Magdalena Gianu, Maria Brebenariu, Maria Gianu, Eva Baleanu, si P. Cuzma, toti cate 10 cr. J. Brebenariu 8 cr. J. Dinu, Lazanu Dinu, Filipu Dinu, I. Faricea, Craciun Faricea si Ruja Cuzma cate 5 cr. J. Faricea 4 cr. —

Suma intraga a acestor contribuiri este 23 fl. 5 cr. v. a. Cu suma publicata in nrri 2 si 3 la olalta 134 fl. 75 cr. v. a. —

Varietati.

= (Prințipele Karagyorgievics,) carele in prim'a instantia — la judecatoria comunie Pesta — a fostu eliberat din cauza, ca dovedile nu erau destul de evidente despre participarea lui la omorul principelui Obrenoviciu si a supr'a carei sentintie atunci opinionea publica in Serbia se areta irritata contra Ungariei, la ce fole unguresci respundeau ca — nu este sentint'a finala, fiindu ca mai au se judece si forurile superioare, cari potu se condamne pre principale cu pre complicii lui, de uudi intr' adeveru in a dou'a instantia, prin Tabla regesca fu judecatu la 8 ani de inchisoare grea, era companionii sei Trifcoviciu si Stancoviciu fiecare la 4 ani inchisoare grea, si toti in solidum la refuirea speselor procesului si speselor de intretineri in decursul inchisorii.

= (In spitalulu din Clusiu) fu primitu mai de una-di unu bolnavu, carele dupa imbracinte era barbatu. In diu'a urmatoria patientul murí. Medicul spre suprinderea sa se convinse curendu, ca patientul primiu nu a fostu barbatu. Cercetarile tiente au constatatu, ca respectiv'a a portat de multu timpu haine barbatesci si ca s'a tienutu cu lucru menit numai pentru barbati. Asia avea dens'a atestate forte bune ca zi'ariu; in timpul din urma a fostu panduru de orasii. Ea era nasuta din Aiudu, n'avea insa parinti nici rudenii, si asi a crediutu, ca ca barbatu mai usioru poate trai si mai bine se poate feri de periculele caror'a este espresa o femeie singuratica.

Concursu

Pentru ocuparea postului invetatorescu la scola confes. gr. or. rom. din comun'a Jersigu, cottulu Carasiului, pptulu Jebelului, se scrie concursu pana in ultima Januariu 1871 v. — Emolumintele: in bani 60 fl. v. a., 10 metri grau, 10 metri cucerudiu, 50 lb. elisa, 50 lb. sare, 11 lb lumini, 8 orgii de lemn, pentru incalditulu scoli 15 fl., 2 jugere de pamant, cortelul liberu cu 1/2 jugeru de gradina. — Doritorii de a ocupă postulu acesta, sunt avisati a-si tramite recursele instruite in sensul Statutului org. si adresate Comitetului parochialu catra Oficiulu protopresiteral in Buziasiu.

In contilegere cu Comit. parochialu. Ales. Joannovicu, m. p. ppteru.

2 - 3

Concursu

In comuna Uzdinu regimt. germ. banat. de granitia, protopresiteratulu Panciovei, se poftesc unu capelanu, pe langa atrei'a parte din totu venitulu parochialu.

Doritorii de a acupă acest postu sunt avisati a-si tramite recursele loru instruite conform Statutului organicu, pana in 24 Januariu v. a. c. catra Dlu protopresb. Simeonu Dimetroviciu in Panciova.

Comitetulu parochialu.

In contilegere cu D. protopresbiteru tractualu.

2 - 3

Concursu

Pentru implinirea postului de adjunctu invetatorescu din comun'a Agadiciu, protopresiteratulu Oravitii, comitatulu Carasiului, impreunat cu urmatoriele emolumente: 47 fl. 25 cr. v. a.; diumatate magia de lardu; 25 lb. de sare; 12 1/2 lb. de lumini; 7 1/2 metri de grâu; 7 1/2 metri de cucerudiu; 1 jugeru si 400 stangeni de pamant, cortelul liberu si 6 orgii de lemn. Doritorii de a acupă acest postu se si tramite recursele loru instruite in sensul statutului organicu pana in 17 ianuariu 1871 st. v. catra rss. dnu protopopu Jacobu Popoviciu in Oravitia.

Agadiciu, 3 ian. 1871.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea mea: Jacobu Popoviciu m. p. protopresbiteru.

3 - 3

protopresbiteru.

protopresbiteru.</p